



بررسی کنشگری شرکت‌های امنیتی آمریکا در عراق

در حال حاضر شرکت‌های امنیتی بخشی از یک صنعت پر رونق در سطح جهان محسوب می‌شوند که آمریکا در کنار انگلیس از آن به منظور ارتقا منافع ملی خود حداکثر استفاده را می‌برد.

در راستای نفوذ سخت و نرم آمریکا بعد از حمله به عراق، استراتژی حضور شرکت‌های امنیتی در غرب آسیا و به خصوص عراق از مهم‌ترین ابزار این کشور برای ثبات مداخله نظامی و اطلاعاتی در این منطقه بوده است. با این توضیح می‌توان چنین ادعا کرد که دولت‌های مختلف آمریکا از گذشته تا به امروز تمایل زیادی به حضور فعال این شرکت‌ها در عراق داشته‌اند. شرکت‌های امنیتی در برگیرنده اشخاص حقوقی و حقیقی هستند که خدمات حرفه‌ای ارائه می‌دهند، یعنی سربازانی را آموزش می‌دهند که بعداً به عنوان متخصصان برجسته نظامی در جهان شناخته می‌شوند. این شرکت‌ها به عنوان واسطه‌ای بین دولت و سربازان حرفه‌ای عمل می‌کنند به طوری که سربازان به شکل مجزا و به طور مستقیم با دولت یا کارفرماهای خود روبرو نمی‌شوند. چنین شرکت‌هایی خدمات گسترده‌ای از جمله پشتیبانی دیپلماتیک، عملیات تجاری، بازیابی و فعالیت‌های نظامی و اطلاعاتی، امکانات نگهداری، مشاوره به نیروهای امنیتی، بازجویی از زندانیان و... ارائه می‌دهد. شرکت‌های امنیتی آمریکایی پس از سرنگونی رژیم صدام مسئولیت محافظت و اسکورت افسران ارشد ارتش آمریکا را برعهده گرفت و مأموریت‌های بسیاری نیز در سطوح مختلف در این کشور اجرا کرد و به دلیل مشارکتش با ارتش آمریکا در بسیاری از عملیات‌ها برخی به این شرکت‌ها لقب ارتش دیگر آمریکا را دادند. (۱) با توجه به احتمال خروج نیروهای نظامی آمریکا در مراحل متعدد از عراق و پررنگ‌تر شدن کنشگری شرکت‌های امنیتی حاضر در این کشور هدف اصلی این نوشتار بررسی کنشگری شرکت‌های امنیتی آمریکا در عراق می‌باشد.

از آغاز قرن ۱۳ زمانی که دزدی دریایی برای اولین بار بروز کرد، دولت‌ها اجازه استفاده از نیروهای امنیتی خصوصی را دادند. تا به حال نمونه‌های خصوصی سازی امنیت که بیش‌ترین بحث‌ها را به خود اختصاص داده‌اند با کمک‌هایی مرتبط بوده‌اند که به منظور ایجاد ثبات یا متحول کردن مشکلات پیش‌روی کشورهای خارجی دوردست به آنجا فرستاده شده‌اند. یکی از مهم‌ترین عرضه کنندگان این شرکت‌ها، آمریکا می‌باشد. شرکت‌های امنیتی آمریکایی در ابتدای شکل‌گیری، تحت نظارت اتحادیه‌های صنعتی و کارگری بودند اما با قدرت گرفتن روز افرون و ارتباط‌گیری گسترده با مقامات ارشد کاخ سفید به تدریج خود را از سیطره محدودیت‌های قانونی داخلی آمریکا خارج ساخته و به طور مستقل وارد کارهای نظامی و امنیتی در نقاط مختلف جهان به ویژه در عراق شده است.

چرایی حضور شرکت‌های امنیتی خصوصی آمریکا در عراق

هم زمان با وجود درگیری‌های پس از جنگ سرد، نقش امنیت خصوصی در این محیط نظام بین‌الملل بسیار گسترده‌تر شده است. نسبت ۱ به ۱ نیروهای نظامی دولتی به نیروهای امنیتی خصوصی در عراق، و اعزام بیش از صد شرکت از حدود ۳۰۰ شرکت غربی فعال در حوزه های نظامی امنیتی به منطقه غرب آسیا نشانگر افزایش توجه به بخش خصوصی در حوزه‌ی امنیت است. (۲) در نگاه سیاست‌های هزمونی طلبی آمریکا، این نوع شرکت‌ها در واقع سه جامعه ارتش، تجارت و شرکت‌های چند ملیتی را با هم ترکیب می‌کنند. (۳) با این وجود علاقمندی دولت آمریکا به استفاده از شرکت‌های امنیتی در چهار موضوع مهم خلاصه می‌شود: اول اینکه استقرار آن‌ها نیازی به مجوز از کنگره ندارد؛ دوم این شرکت‌ها ارتباط قوی با دستگاه سیاسی دارند؛ سوم استفاده از ارتش خصوصی به ویژه در مأموریت‌های بشردوستانه می‌تواند گزینه بهتری برای اعزام پرسنل متحدالشکل باشد و در نهایت اینکه آمریکا به طور باورنکردنی به این شرکت‌ها وابسته شده است. از مهم‌ترین این شرکت‌های فعال در عراق عبارتند از:

: یکی از برجسته‌ترین شرکت‌های فعال در عراق می‌باشد که اخیراً نام خود را به تغییر داده است. بررسی فعالیت‌های این شرکت در امور نظامی و نیز استخدام مأموران بازنشسته سازمان جاسوسی سیا بیانگر آن است که به دنبال ارائه خدماتی همچون سیا می‌باشند. بنابراین یکی از اهداف خود را انجام اقدامات جاسوسی و شناسایی محیط داخلی و پیرامونی عراق طرح ریزی کرده است.

: این شرکت با نه هزار پرسنل از کاروان‌های غیرنظامی در عراق محافظت می‌کند. این گروه در بیش از ۱۲۵ کشور جهان از جمله در مناطق پرتنش آفریقا و آمریکای لاتین حضور فعال دارد.

: این شرکت یکی دیگر از انواع شرکت‌های امنیتی آمریکا می‌باشد که برای جایگزینی نیروهای رسمی خود در عراق استخدام شده است و سربازان آن عمدتاً از پرو و اوگاندا می‌باشند.

: این شرکت مستقر در ویرجینیا آمریکا، یکی دیگر از شرکت‌هایی است که به طور خاص توسط وزارت امور خارجه آمریکا انتخاب شد تا با خروج نیروهای رسمی این کشور در عراق بماند.

مزایای حضور شرکت‌های امنیتی در عراق برای دولت آمریکا:

در حال حاضر شرکت‌های امنیتی بخشی از یک صنعت پر رونق در سطح جهان محسوب می‌شوند که آمریکا در کنار انگلیس از آن به منظور ارتقا منافع ملی خود حداکثر استفاده را می‌برد. این صنعت به ویژه پس از حملات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ و به لطف روابط قوی کهنه سربازان با نهادهای سیاسی رشد چشمگیری داشته است که برخی از مزایای این شرکت‌ها برای دولت آمریکا به شرح زیر می‌باشد:

۱. گسترش این نوع شرکت‌ها در آمریکا با سیاست‌های بعد از جنگ سرد این کشور به منظور کوچک سازی ارتش و حرفه‌ای ساختن آن سازگار است.

۲. سیاست‌های تهاجمی کاخ سفید در قرن ۲۱ بر حضور گسترده آمریکا برای نیل به هژمون جهانی نیاز به کنشگری فعال این کشور در نقاط بحران خیز جهان به ویژه غرب آسیا بود که اجرای این سیاست نیازمند فراوانی نیروهاست که طبیعتاً شرکت‌های امنیتی طی قراردادهای کلان با پنتاگون و وزارت خارجه این خلاها را پر خواهند کرد.

۳. شرکت‌های امنیتی از وضعیت نامشخص قوانین بین‌المللی نسبت به فعالیت‌های خود سود می‌برند و همچنین تابع قوانین محلی نیستند و ممکن است لزوماً تابع قوانین آمریکا هم نباشند؛ زیرا بر روی فعالیت آن‌ها صلاحیت قضایی اعمال نمی‌شود. این موضوع منجر به عدم پاسخگویی در مقایسه با سربازان عادی می‌شود که در صورت نقض هر یک از قوانین نظامی مربوطه می‌توانند در دادگاه نظامی محاکمه شوند (۴)

نتیجه گیری و ارزیابی

به عقیده نگارنده با توجه به ماهیت و اهداف شرکت‌های امنیتی آمریکایی و مزایایی که برای دولت این کشور دارد مشخص می‌گردد در هر دوره ریاست جمهوری این کشور کارگزاران آن مایل اند از کنشگری چنین شرکت‌هایی در غرب آسیا و به خصوص کشور عراق بهره‌مند شوند. با این تفاسیر می‌توان چنین نتیجه گرفت که آمریکا از این نوع شرکت‌ها به نحوی به عنوان ابزاری برای تداوم مداخلات و نفوذ خود در منطقه به خصوص در آینده نزدیک که نیروهای نظامی آنها مجبور به خروج از عراق هستند، هر چه بیشتر بهره خواهد برد. بنابراین با توجه به اینکه چنین شرکت‌هایی برای تقویت و سود رسانی صنعت مورد ادعا، نیازمند بی‌ثباتی و ناامنی هستند و در حالی که تقویت صلح و امنیت کشورهای هدف باعث پایان کار این شرکت‌ها می‌شود، می‌توان ادعان نمود تضعیف حاکمیت ملی، کم کردن نقش دولت در تامین کالای امنیت و همچنین شکاف سیاسی از پیامدهای حضور شرکت‌های امنیتی خصوصی در عراق می‌باشد. در نتیجه نه تنها حضور این شرکت‌ها به ضرر مردم و دولت عراق می‌باشد بلکه پیامدهایی برای کشوری چون ایران که در صدد تامین امنیت منطقه است را به همراه خواهد داشت که عبارتند از:

کمک‌های اطلاعاتی - نظامی به تروریسم تکفیری فعال در عراق برای بزرگنمایی لزوم حضور آمریکا در عراق. حمایت از گروهک‌های تروریستی ضد انقلاب در مرزهای مشترک ایران و عراق در جهت ضربه زدن به امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران.

بی‌ثباتی و نفوذ پذیر کردن مرزهای مشترک عراق و ایران به قاچاق سلاح و موارد مخدر. رصدهای اطلاعاتی در خطوط مرزی ایران-عراق و فراهم کردن شرایط مناسب برای فعالیت سرویس‌های جاسوسی

بنابراین با علم به اینکه با خروج نیروهای نظامی آمریکا از عراق در آینده کنشگری چنین شرکت‌هایی افزایش خواهد یافت و باتوجه به پیامدهای حضور این نوع شرکت‌ها که در فوق به برخی از آنها اشاره شد، لازم است نهادهای امنیتی و نظامی جمهوری اسلامی ایران و عراق با مشارکت فعال و هوشمندانه، ارتقا اشراف اطلاعاتی و افزایش کارکرد مدیریت مرزهای خود هر چه بیشتر اقدامات و کنشگری این نوع شرکت‌ها را رصد کرده تا مخاطرات امنیتی برای هر دو کشور در آینده خنثی شوند.

منابع:

۱. شرکت‌های نظامی و امنیتی خصوصی چگونه کار می‌کنند، قابل دسترسی در: [://www.412137](http://www.412137).

۲. ، ، (۲۰۱۰).

۳. ، ، ، (۲۰۱۰).

۴. [://www.282007](http://www.282007) ، /